Univ.prof.Josef Brožek šedesátiletý

PhDr.Josef Brožek, narozený 15. srpna 1913 v Mělníku - Předním Podolí v Čechách, promovaný na Karlově univerzitě v Praze v r.1937, je v současné době profesorem psychologie a vědeckým pracovníkem na Lehighské univerzitě v pensylvánském Betlémě. Poslední léta se soustřeďuje na historii psychologie a na organizaci výměny vědeckých informací v psychologii a antropologii. Pro tento rok byl zvolen předsedou sekce dějin psychologie Americké psychologické společnosti. Je hlavním informátorem světové veřejnosti o historii a pokroku těchto vědních oborů v Československu a v zemích slovanské jazykové oblasti. V USA je propagátorem myšlenek našich psychologů a antropologů.

Odborné styky řady československých vědců s prof.Brožkem jsou dlouhodobé a velmi užitečné. Do USA odešel před poslední světovou válkou a brzy po ní obnovil přímou spolupráci s naší vědou. Od té doby několikrát navštívil Československo, Jugoslávii a Polsko. Má velmi dobré vztahy a styky s psychology z ostatních socialistických zemí. V SSSR byl na vědeckých návštěvách v r.1963 a 1966. Roku 1969 byl několik měsíců hostem sovětské Akademie věd, kde se také věnoval studiu dějin psychologie a historiografii fyziologie. Přednášel a publikoval zejména v USA, ale také v Evropě i v Japonsku. Jeho práce vyšly v celé řadě světových jazyků. Jazyková „polydimenzionálnost" je důležitým rysem jeho myšlení.

V současné době studuje zevrubně psychologické dílo J.E.Purkyně. Připravuje o něm monografii, která má vyjít v pražské Academii. Ačkoli žije v USA, lze ho považovat za „nejslovanštějšího psychologa a antropologa". **J.Hoskovec**

Prof.dr.Josef Šula mrtev

RNDr. et Paed.Dr.h.c. Josef Šula, profesor didaktiky a vedoucí katedry botaniky přírodovědecké fakulty University Palackého, zemřel 25. března t. r. v Olomouci. Odešel v něm náš nejvýznačnější představitel didaktiky biologie, který se velmi podstatně zasloužil o zvědečtění této disciplíny v ČSSR.

Zesnulý se narodil 11. června 1909 v Praze. Studoval přírodopis a zeměpis na přírodovědecké fakultě UK. Specializoval se v botanice, a to zvláště v algologii, z níž vypracoval také disertaci. Byl zprvu nehonorovaným asistentem botanického ústavu UK, ale záhy začal učit na pražských středních školách. Jeho působení na spolkových reálných gymnasiích — před 2. svět. válkou v Praze XIX. a za války ve Zlíně, kde se užívalo nových vyučovacích metod, jej přivedlo k intenzívnímu studiu didaktiky přírodních věd. Nepřekvapuje proto, že po osvobození Šula přednášel didaktiku přírodopisu na přírodovědecké a pedagogické fakultě UK v Praze, byť po omezenou dobu, a hlavně na pedagogické fakultě UP v Olomouci, kam trvale přesídlil a kde byl r. 1950 jmenován docentem. V r. 1954 se stal profesorem didaktiky na Vysoké škole pedagogické v Olomouci a po jejím zrušení přešel na přírodovědeckou fakultu UP, na níž měl přednášky z didaktiky biologie a z morfologie rostlin. Na olomouckých vysokých školách vykonával i akademické funkce (děkan a proděkan fakulty, prorektor UP) a vedl příslušné katedry. Jako zanícený a vynikající učitel bojoval trvale o povznesení biologického vyučování. Proto také přistoupil ke psaní tří učebnic botaniky, z nichž poslední,

v současné době užívaná v 6. postupném ročníku ZDŠ, vyšla ve všech jazycích, v nichž se na našich školách vyučuje. Dále se svědomitě věnoval výchově učitelů biologie, pracoval v řadě odborných komisí, jež se zabývaly otázkami přírodovědného vyučování nebo širší problematikou našeho školství.

Posléze se aktivně účastnil práce v redakčních radách několika časopisů, zčásti nebo zcela didakticky zaměřených, zejména Přírodních věd ve škole, jejichž byl též hlavním redaktorem. Předsedal komisi pro obhajoby kandidátských disertací z oboru teorie vyučování biologii a reprezentoval československou didaktiku na zahraničních konferencích (Francie, Jugoslávie, NDR, Polsko). Ne na posledním místě se musím zmínit i o Šulově rozsáhlé recenzní a posudkové činnosti. S vděčností vzpomínám, že vypracoval posudky i na mé vlastní publikace. Při čtení posudků jsme se někdy v názorech rozcházeli a dost ostře a dlouho diskutovali, ale musím přiznat, že mi jeho posudky vždy hodně pomohly v konečné úpravě rukopisu pro tisk.

Kromě populárních článků, z nichž některé vyšly před časem i ve Vesmíru, uveřejnil prof. Šula přes 150 časopiseckých prací (z botaniky, obecné biologie, obecné didaktiky, didaktiky přírodních věd, hlavně biologie aj.), a to zčásti i v cizině. K některým problémům se rád vracel (vytváření biologických pojmů, ateistická výchova, vývojové otázky a podobně). Jeho přísně logické a stylisticky vytříbené práce prozrazují autorův široký rozhled a hluboké odborné i filosofické vzdělání.

Za bohatou a úspěšnou činnost učitelskou, organizátorskou a vědeckou se zesnulému dostalo vyznamenání a uznání. Uvádím z nich aspoň vyznamenání „Za zásluhy o výstavbu" a čestný doktorát pedagogiky na universitě v Rostocku (NDR). Byl to pokrokový, sociálně cítící člověk, který vytrvale ukazoval, jaký výchovně vzdělávací význam biologie má, a usiloval, aby jí bylo proto na našich všeobecně vzdělávacích školách přiznáno místo, které jí patří. **Zd.Černohorský**

Většina atmosférického kysličníku uhelnatého CO

je zatím přírodního a nikoli syntetického původu. Bylo to potvrzeno pokusy se vzorky ledu, starými více než 2500 let. Nejvíce kysličníku uhelnatého vzniká v přírodě oxidací metanu, který se tvoří rozkladem organických látek. (Chem.Eng.News *50*, 12, 1972.) **jin**

Pozoruhodného prvenství

dosáhl Endrin, rodenticid ještě používaný k tlumení kalamitního výskytu polních hrabošů. Mezi 89 studovanými pesticidy získal jako nejvíce jedovatý první místo ve studiích o střední smrtící koncentraci. Obsah 14—22 ppm v potravě přijímané po 5 dnů usmrcoval 50 % pokusných viržinských a japonských křepelek, bažantů a kachen, starých 8 až 14 dní. Dávka 10 mg, což je pro terén doporučené množství na m^2, dovede usmrtit buď 40 myší, nebo 21 koroptví, popř. 2 bažanty anebo 0,25 zajíce. Doporučené množsví Endrinu pro ošetření plochy jednoho hektaru (tj. 100 g) může usmrtit 400 000 myší nebo 210 000 koroptví nebo 20 000 bažantů anebo 2500 zajíců. Fyzikální vlastnosti zmíněného rodenticidu neodpuzují bažanta od potravy Endrinem znečištěné. Proto je pochopitelné, jak vyplynulo z rozborů přirozené potravy bažanta, koroptve a zajíce, že koroptev a bažant mohou s denní dávkou potravy přijmout Endrin v množství 0,7—3,8 mg/kg živé váhy a zajíc 4—6,7 mg/kg ž. v. Při jednorázovém a opakovaném příjmu zmíněných dávek dosahuje zvláště u koroptve přijatý Endrin množství, které usmrcuje 95 jedinců ze sta. **V.Pujman**

Urychlený rozklad DDT?

Na celém světě probíhal v minulých letech boj proti používání DDT a ostatních chlorovaných uhlovodíků, vzhledem k jejich stálosti a již značnému rozšíření ve všech oblastech životního prostředí. V mnoha státech dochází ke snižování jejich použití, popř. i k zákazu (v USA od 1. 1. 1973). Poněvadž však jsou několikanásobně levnější než nahrazující je organické sloučeniny fosforu, mnohé státy mají zájem o jejich další užívání. Hledá se tedy cesta, jak urychlit a zkrátit dobu rozkladu DDT, která je přes 12 let. V laboratořích Aerojet-General Corp. El Monte Kal. byl vyvinut katalyzátor, který jako přídavek k DDT zaručuje rozklad již po 2—4 týdnech po aplikaci. Toto by také byla jedna cesta k vyřešení problémů chlorovaných uhlovodíků, která však vyžaduje ještě další pokusy. **ZK**